

Türk Sosyal Hayatında

Aile

4. Ünite

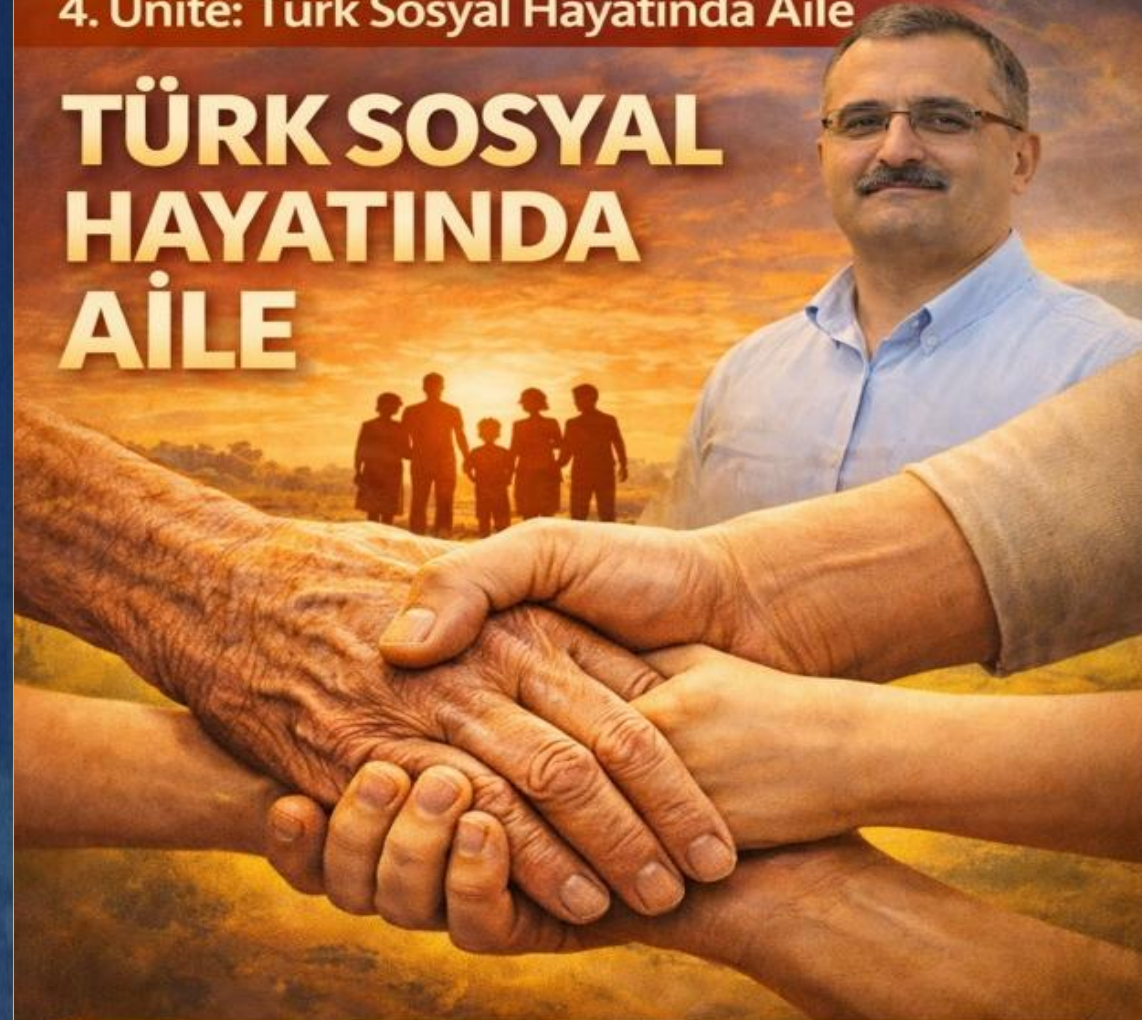
Ali Vedat Akbulak
Bahçelievler Anadolu Lisesi

- ✓ *Osmanlı'da Aile*
- ✓ *Cumhuriyet Döneminde Aile*

Modernleşme Sürecinde Aile

4. Ünite: Türk Sosyal Hayatında Aile

TÜRK SOSYAL HAYATINDA AİLE

Aile içinde kuşak çatışmalarını anlamak ve hoşgörü göstermek.

Ulusal değer ve kurumların destekçisi olmak.

Değişen değerlere rağmen aile bağlarının korunması.

Bu Ünite:

Bu ünite Güncel sorunlar karşısında Türk ailesinin konumunu, Dağılan ailelerde ortaya çıkan problemleri ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini, Yalnızlaşan yaşlıların ve ailedeki engelli bireylerin durumunu, Değişen değerler karşısında Türk aile yapısını öğreneceksiniz.

Kazanımlar:

- Değer, anlayış ve yaklaşım farklılıklarından kaynaklanan kuşak çatışmalarına çevresinden örnekler verir
- Aile kurumu ile ilgili çalışan ulusal kurum ve kuruluşları tanır.

4. ÜNİTE: TÜRK AİLE YAPISININ KARŞILAŞTIĞI GÜNCEL SORUNLAR

Bu ünite

- Güncel sorunlar karşısında Türk ailesinin konumunu,
- Dağılan ailelerde ortaya çıkan problemleri ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini,
- Yalnızlaşan yaşlıların ve ailedeki engelli bireylerin durumunu,
- Değişen değerler karşısında Türk aile yapısını öğreneceksiniz.

MODERNLEŞME VE KENTLEŞME SÜRECİNDE TÜRK AİLESİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Modernleşme, sanayileşme ve kentleşme üçgeninde toplumların refah seviyeleri ve yaşam standartları her alanda hızla yükselmiştir. Kentlerde konfor ve refahın artması, toplumlar arasında sosyal ve kültürel etkileşimin daha fazla olması, temel ihtiyaçların giderilmesine yönelik hizmetlerin daha hızlı çözüme kavuşturulması da kent nüfusunun artmasında belirleyici faktörlerdedir

Kentlerin aşırı göç alması; sınırlı kaynağı bulunan kentlerin kaynak sıkıntısı çekmesine, çevresel ve toplumsal bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Barınma, altyapı, ulaşım sorunları, işsizlik, çevre kirliliği, suç oranlarındaki artış, kentlileşememe gibi kentsel normların oluşamaması bu sorunlardan bazılarıdır. Kentleşme süreciyle birlikte Türk aile hayatında birtakım değişimler meydana gelmiştir. Türk aile yapısında, geniş aileler toplumun en küçük örgütlü yapısı olan çekirdek aileye dönüşmeye başlamıştır. Kadınların çalışma yaşamına katılımının çocukların eğitim ve sağlık seviyesinin yükselmesi, hane halkı tasarruflarının artması gibi olumlu etkileri olmuştur. Evin ekonomisi ortak bir sorumluluk hâline gelmiştir.

ÇOCUKLARIN VE YAŞLILARIN BAKIMIYLA İLGİLENEN AİLE DIŞI KURUMLARIN ÖNEMİ

Kentleşmenin ve modernleşmenin etkisiyle her kurum değişim ve dönüşüm yaşamıştır. Toplumun en küçük ve güçlü yapısı sayılan aile kurumu da bu değişim ve dönüşümden payını almıştır. Bu durum daha çok geniş ailenin çekirdek aileye dönüşmesiyle olmuştur. Ailenin eğitim, bakım, güvenlik gibi temel işlevlerinin yerine getirilmesinde kreşler, anaokulları, bakımevleri vb. aile dışı kurumlar da yer almıştır.

Okul öncesi eğitim, çağımızda değişen yaşam koşulları sonucunda çocuğun eğitim ve gelişimi ile ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Ailelerin, çocuklarının okul öncesinde iyi bir eğitim almasını istemeleri, değişen aile ve toplum yapısı okul öncesi kurumlarının önemini artırmıştır. Aileler, okul öncesi eğitimin çocukların sosyal ve duygusal gelişimi için gerekli olduğunun farkındadır.

Okul öncesi eğitim, çağımızda değişen yaşam koşulları sonucunda bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Aileler, okul öncesi eğitimin çocukların sosyal ve duygusal gelişimi için gerekli olduğunun farkındadır. Ailelerin, bu konudaki yoğun talepleri okul öncesi kurumlarının önemini artırmıştır.

Yaşlı bakımı kentleşme ile birlikte bir ihtiyaç olarak kabul edilmiş ve çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Yaşlı bakımına yönelik hizmetler, kurumsal bakım ve evde bakım şeklinde gerçekleşir.

Kurumsal bakım:

Korunmaya ve bakıma muhtaç yaşlıların sağlık, sosyoekonomik ve psikolojik gereksinimlerinin yetişmiş kimselerce karşılandığı, onların refah ve mutluluğunu temel alan bir hizmet türünü ifade eder. Yaşlı bakımına yönelik kurumsal bakım hizmetleri; huzurevleri, huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri, yaşlı dayanışma merkezleri tarafından yürütülür.

Evde bakım:

Doktorların tavsiyeleri üzerine bireylere kendi yaşam alanlarında, sağlık ekibi tarafından tıbbi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde sağlık ve bakım ile takip hizmetlerinin sunulmasını ifade eder. Evde bakım hizmetleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve belediyeler tarafından verilir.

4.1. GÜNCEL SORUNLAR KARŞISINDA TÜRK AİLESİNİN KONUMU

Teknolojik gelişmelerin Türk ailesi üzerindeki etkileri

Dijital Çağda Aile: Teknoloji Bağımlılığı

- İletişimde devrim yaşarken "Teknoloji Bağımlılığı" sorunu ortaya çıktı.
- Sosyal medya kullanımı günlük sorumlulukların önüne geçebiliyor.
- Uyarı:** Yemek masasında kullanılan telefonlar yüz yüze iletişimi öldürüyor!

Aile İletişiminde Teknolojiye Esir Olmayın!

Teknolojinin hayatı kolaylaştırmasıyla hemen her alanda teknolojiye bağlı araç gereçler kullanılmış, iletişimde de devrim yaşanmıştır. Teknolojinin faydalarının yanında teknolojinin yanlış kullanımından kaynaklı olumsuzluklar da göz ardı edilmemelidir. Teknolojinin aşırı kullanımı bağımlılığa neden olur.

Bağımlılık:

Bir şeye veya bir kimseye bağlı olma durumunu ifade eder. Günümüzde en yaygın bağımlılıklardan biri olan teknoloji bağımlılığı telefon ve sosyal medyanın yoğun olarak kullanımı şeklinde tanımlanabilir.

Teknolojinin gelişimi ve internetin yaygın kullanılmasıyla birlikte yeni bağımlılık türleri ortaya çıkmıştır. Sosyal ağlar üzerinden kullanıcılar arasında görsel ve işitsel paylaşımı, bilgi aktarımını ve haberleşmeyi sağlayan iletişim ortamını sunan sosyal medyaya bağımlılık en fazla karşılaşılan bağımlılık türleri arasında yer alır. Sosyal medya bağımlılığı günlük hayatta yerine getirilmesi gereken sorumlulukların yerine getirilmemesine neden olur.

Aile içi iletişimin yeterli düzeyde ve sağlıklı bir şekilde olması bireyin sosyal ve duyuşsal gelişimi açısından son derece önemlidir. Özellikle akıllı telefonlar ve tabletler gibi cihazların yemek masasında, oturma odasında ve diğer aile toplantılarında sıklıkla kullanılması aile içindeki yüz yüze iletişimi olumsuz etkilemektedir.

BOŞANMALARIN AİLE BİREYLERİNE ETKİLERİ

Boşanma:

Evliliğin sona ermesi anlamına gelir ve yasal olarak kurulmuş bir evliliğin de sonu demektir. Günümüzde pek çok çift, aralarında sevgi bağı olmasına rağmen kişiliklerinin farklı olması nedeniyle sağlıklı bir ilişki kuramamaktadır. Boşanmış çiftler için en önemli konulardan biri velayet durumudur.

Velayet:

Çocukların kendileri ve malları ile ilgili olarak ebeveynin sahip olduğu tüm hak ve yükümlülükleri ifade eder. Türk Medeni Hukuku'na göre boşanma meydana geldiğinde hâkim velayeti eşlerden birine verebilir. Velayeti alan ebeveynin bazı hak ve sorumlulukları bulunur. Bunlar çocuğun eğitimi, barınması, medeni hakları ve mülkiyetiyle ilgili konuları içerir.

Sevgi ve Güven İhtiyacı

- Ebeveyn kaybı veya ihmali sonucu bağları kopan çocuklar.
- **Çözüm Stratejileri:**
 - Guven veren bir yetişkinin desteği.
 - Psikolölik destek ve terapi.
 - Hobiler ve sosyal aktivitelere katılım.

Tek Ebeveynli Ailelerin Karşılaştığı Zorluklar

Nedenler:

- Boşänma, Ayrılık, Ölüm veya Evlat Edinme

Karşılaşılan Sorunlar:

- Ekonomik Zorluklar
- Sosyal ve Duygusal Baskılar

Çözüm:

- ✓ Ebeveyn çevresiyle iş birliği yapmalı
- ✓ Destek almaktan çekinmemelidir

Ayrılma veya boşanma sonrasında çekirdek aile, tek ebeveynli aileye dönüşür. Tek ebeveynli aile: Anne veya babanın tek ebeveyn olduğu ve çocukların bakımından tek ebeveynin sorumlu olduğu ailelerdir. Boşanma, ayrılık veya eşlerden birinin ölümü ile de tek ebeveynlik ortaya çıkabilir. Evlat edinme yoluyla da tek ebeveynli bir aile kurulabilir. Tek ebeveynli aileler ekonomik, duygusal ve sosyal yaşam ile ilgili bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir.

Tek ebeveynli ailelerin sorunlarına ve bu sorunların çözümlerine yönelik bazı stratejiler geliştirilmiştir. Ebeveynler çocuklarının desteklenmesinde tek başına sorumluluk almaya çalışmamalıdır. Ebeveyn çevresiyle iş birliği içerisinde olmalı, sorunları kabul edip karşılaşılabilecek güçlüklerle başa çıkmayı istemelidir.

Ebeveyn bakımından yoksun çocuklar: Aile bireyleri tarafından terk ve ihmal edilmiş, ayrıca ebeveynlerinin vefatından veya farklı sebeplerden dolayı aile bağları kopmuş çocuklara denir. Ebeveyn bakımından yoksunluk çocuklarda sevgi, güven, şefkat gibi duyguların yeterince kazanılamamasına neden olabilir. Bu durum genellikle çocuğun yaşına, kişiliğine ve yaşadığı çevreye göre değişiklik gösterebilir.

Ebeveyn bakımından yoksun çocukların yaşayabileceği sorunların çözümlerine yönelik bazı stratejiler geliştirilmiştir. Çocuklar bu dönemde kendilerine güven veren bir yetişkinin desteğini alabilir ya da benzer deneyimler yaşayan diğer çocuklarla

tanışabilecekleri destek gruplarına katılabilir. Çocukların kendilerini güvende hissedebilecekleri ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ortamlar oluşturmak önemlidir.

Hobiler edinmek, ilgi duyduğu konuları keşfetmek ve ilgili aktivitelere katılmak çocuğun kendine güvenini artırabilir ve

yeni arkadaşlar edinmesine yardımcı olabilir. Çocuğa psikolojik destek sağlamak önemlidir. Psikolojik destek, çocuğun yalnızlık duygularıyla başa çıkmasına yardımcı olup ona gerekli desteği de sunar.

4.3. YALNIZLAŞAN YAŞLILAR VE AİLEDEKİ ENGELLİ BİREYLERİN DURUMU YALNIZLAŞAN YAŞLILARIN DURUMU VE BU DURUMLA İLGİLİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İnsan hayatı, anne karnında başlayan ve ölümlle sona eren bir dizi gelişimsel dönemlerden oluşan bir süreçtir. Yaşlılık dönemi (65 yaş ve üzeri) bireyin yaşamında çeşitli değişimlere neden olur. Bu değişimler, bireyin içinde bulunduğu kültüre, sosyal çevresine, kişiliğine ve yaşam boyu deneyimlerine bağlı olarak olumlu ya da olumsuz şekilde gelişebilir.

Yaşlılık,

sağlığına dikkat ederek psikolojik yönden bu döneme hazırlanan, meslek hayatında iş doyumunu yaşayan ve aktif olarak çalışmaya devam eden, ailesi ve arkadaşlarıyla uyumlu ilişkileri olan kişiler için huzurlu bir dönemdir.

Yaşlılık döneminde yaşlı bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları yaşamaması, temel ihtiyaçlarını karşılamada başkalarına gereksinim duymaya başlamaması, bireysel ve toplumsal hayatta, aile yaşamlarında rol ve statülerinde kayıpların ortaya çıkması gibi durumlar yalnızlık hissi yaşamalarına yol

açabilir. Ancak yaşlıların çevresinde onlarla iletişim kurabilecek, onlara destek olabilecek bireylerin olması bu hissi azaltır.

Yaşlılar, yeni hobiler edinerek veya ilgi alanlarını genişleterek sosyal etkileşimi artırabilirler. Grup aktivitelerine katılmak, yeni arkadaşlıklar kurmalarına ve sosyal çevrelerini genişletmelerine yardımcı olabilir. Gönüllü destek programları oluşturularak yaşlı bireylere sık ve düzenli ziyaretlerin yapılması sağlanabilir. Yaşlı bireyler gönüllü çalışmalarda bulunarak da sosyal etkileşimlerini artırabilir.

Fiziksel ve ruhsal sağlıklarını korumak için düzenli egzersizler yapma ve sağlıklı beslenme gibi konularda yaşlı bireyler bilgilendirilmelidir. Yaşlıların çocukları, torunları, akrabaları veya komşuları tarafından düzenli ziyaret edilmesi önemlidir. Devlet tarafından yaşlıların teknoloji kullanımını teşvik edecek eğitim programları düzenlenebilir. Yaşlıların bu sayede uzakta olan aile bireyleri ile iletişime geçmeleri kolaylaşabilir.

AİLEDEKİ ENGELLİ BİREYLERİN DURUMU VE BU DURUMLA İLGİLİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Engelli bireylerin aile içindeki durumu; engelin türüne, şiddetine, ailenin sosyoekonomik durumuna, kültürel faktörlere ve aile üyelerinin kişisel kaynaklarına bağlı olarak farklılık gösterir. Engelli bireyler aile içerisindeki sorunların yanı sıra günlük aktivitelerini gerçekleştirme ve sosyal hayata katılma konusunda da sorunlar yaşayabilmektedir. Engelli bireylerin hakları korunarak güçlendirilmeli ve yasal güvence altına alınmalıdır.

Engellilerin toplumsal hayata aktif katılımının sağlanması için eğitimden istihdama, sağlıktan bakım hizmetlerine, vergi indirimlerine kadar tüm alanlarda hak temelli anlayış benimsenmelidir. Tüm bunlar engelli bireylerin kültürel, sportif ve sanatsal becerilerini geliştirebilmelerine, hayatlarını bağımsız bir şekilde sürdürmelerine ve toplumsal hayata aktif katılımlarına destek olacaktır.

DEĞER, ANLAYIŞ VE YAKLAŞIM FARKLILIKLARINDAN KAYNAKLANAN KUŞAK ÇATIŞMALARI

Farklı kuşaklardan gelen bireyler arasında yaşam tarzı, anlayış ve değer farklılıkları yaşanabilir.

Kuşak çatışması:

Farklı nesillere ait kişilerin değerleri, tutumları, davranışları ve beklentileri arasındaki farklılıklardan kaynaklı ortaya çıkan anlaşmazlıkları ifade eder.

Kuşak Çatışmasının Nedenleri

a) Farklı Yaşam Tarzı:

Her kuşak doğduğu, büyüdüğü dönemdeki toplumsal, ekonomik, siyasi vb. koşullardan etkilenir. Örneğin geçmişlerinde zorlu koşullar yaşamış olan yaşlı kuşakların deneyimleri onları tutumlu olma, tasarruf etmeye yöneltebilir. Genç kuşaklar ise daha tüketim odaklı bir yaşam tarzını benimsemiş olabilirler.

b) Farklı Çalışma Stilleri:

Genç kuşaklar ile eski kuşakların çalışma stilleri birbirinden farklı olabilmektedir. Örneğin yaşlı kuşaklar iş yerinde daha fazla hiyerarşiye önem verirken genç kuşaklar daha esnek bir çalışma ortamı istemektedir.

c) Teknoloji kullanımı:

Yaşlı kuşaklar teknolojiyi hayatlarına entegre etmede zorluk yaşayabilirken genç kuşaklar teknolojiyi daha fazla kullanır.

ç) Değerler:

Farklı kuşaklar, farklı değerlere ve önceliklere sahip olabilmektedir. Örneğin yaşlı kuşak saygı, sadakat, yardımlaşma gibi değerlere büyük önem verirken gençler daha çok kişisel özgürlük, bireysel ifade, kariyer odaklılık gibi değerlere önem verebilir.

d)..İletişim:

Farklı kuşaklar arasındaki iletişim farklılıkları, karşılıklı anlaşmazlıkları ve çatışmaları beraberinde getirebilir. Örneğin yaşlı kuşaklar yüz yüze veya telefon görüşmelerini tercih ederken genç kuşaklar genellikle sosyal medya gibi dijital iletişim araçlarını tercih eder.

e) Eğitim:

Her kuşağın farklı bir eğitim sistemi içinde yetişmesi kuşaklar arasındaki bilgi ve becerileri de farklı kılar. Örneğin yaşlı kuşaklar geleneksel sınıf ortamlarını tercih ederken daha genç kuşaklar çevrim içi öğrenme araçlarını tercih edebilir.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi kurum ve kuruluşlar aile bütünlüğünün korunması ile sosyal kültürel ve psikolojik yönden güçlendirilmesi için çeşitli faaliyetler yürütmektedir. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak çalışan ve sosyal hizmetlerden, aile işlerinden sorumlu bakanlıktır.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; bu kapsamda aile eğitimi, aile içi şiddetle mücadele, aile danışmanlığı, aile hukuku ve aile ekonomisi konularında çalışmalar yürütmektedir. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığına bağlı genel müdürlük olarak hizmet vermektedir.

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü; aile danışmanlığı, kadın sığınma evleri, çocuk yuvaları, yaşlı bakımevleri, rehabilitasyon merkezleri, engelli bakım merkezleri, kreşler, gündüz bakımevleri, aile merkezleri, gençlik merkezleri, huzurevleri, engellileri iş ve meslek edindirme merkezleri gibi konularda faaliyetler yürütmektedir.

Kaynakça:

Http://iys. eba.gov.tr

Görsel tasarım ekibi tarafından yapay zekâ ve görüntü işleme araçları kullanılarak hazırlanmıştır. <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/wife-husband-splitting-children-house-during>

1516329434

ID: 1516329434 E.T: 03.03.2024 E.S: 02.10

<https://www.shutterstock.com/image-photo/preschool-children-play-on-speech-therapy-1502478416>

ID: 1502478416 E.T: 30.01.2024 E.S: 01.45

<https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/young-caregiver-helping-senior-woman-walking-1910306026>

ID: 1910306026 E.T: 29.02.2024 E.S: 16.05